

Nordlandsposten, 8000 Bodø

2. sept. 1992

101957

Hamsun og mobiliseringen i 1940

Selv om kringkastingssjef Fostervold skaffet seg et u dødelig navn i litteraturhistorien ved i 1948 å forby NRK å fremføre noe av Knut Hamsun, blir man titt og ofte minnet både om forfatteren og «forbryteren».

Et av tiltalepunktene mot Hamsun – og et forhold han ble dømt for – var at han i et åpent brev av 23/4-40 til «Nationens» redaktør skrev om regjeringen: «Den visste at vi ikke hadde noget å berge oss med overfor nogen, men den ga ordre om mobilisering». I dommen står det også: «I et brev til Viktor Mogens av 17/8-1940 har han igjen gitt uttrykk for at det var uriktig av regjeringen å mobilisere».

Antagelig vil det finnes Np-lesere som finner det interessant å sammenholde Hamsuns «forbryterske» ytringer med det en militært sakkyndig skriver i militærtidsskriftet «Nordisk Forsvar» nr. 5/89, side 31: «Kommanderende General, generalstabssjefen, stabens avdelingssjefer og KGs førsteadjutant, alle uttalte seg sterkt og fremholdt hvor vanskelig vår militære situasjon var. «Dette ble sagt til representanter for regjeringen med den konklusjon at det ikke burde kjempes». Videre heter det: «Merkelig nok har historien undertrykt at disse herrer fikk rett. Det var de som vurderte situasjonen riktig. Det var håpløst!»

Np-leserne behøver ikke å pusse brillene for å fastslå at de ytringer Hamsun ble straffedømt for faller helt sammen med de militært sakkyndiges syn!

At dette synet var det riktige fremgår alt for tydelig av Undersøkelseskommissjonens innstilling side 36: «Ikke en eneste bataljon var etter Kommanderende Generals mening slik

øvet og utstyrt at den var skikket til å gå i krig. Ammunisjonsbeholdningene var utilstrekkelige. Det manglet tilstrekkelig av utstyr av feltkjøken, telt, stålhjelmer. Vinterutstyr manglet på det nærreste i sin helhet». Se også bind II side 41: «Det fantes således ikke en eneste avdeling i Hæren som etter militær oppfatning var skikket til å gå i krig». Jfr. også major Sven Nielsen (H) i Stortinget i mars 1939: «Vi har rett til å kreve en militær beredskap som er såpass at vi ikke sendes våpenløse i døden. I dette øyeblik finnes ikke en eneste kanon mellom Kristiansand og Bergen.

Administrasjonsrådets formann, fylkesmann Christensen, hevdet det samme som Hamsun: «Han fant det ufor-

svarlig at vår ungdom så å si nakne ble sendt frem i kamp». (Kilde: UKs Innstilling side 178).

Det har vært nevnt at Hamsun burde ha fått et monument i Oslo. Jeg tviler på om dikterhøvdingen ville ha satt pris på det så lenge det i samme by står et svært minnesmerke over den mann som trakk Norge inn i krigen, se her motstandsmannen major Svein Blindheim i «Dag og Tid»: «Tyskarokkupasjonen vart fremprovosert av Vestmaktene, ikkje nytt for alle som ikkje er så anglofile at dei nektar å sjå. Erkeprovokatøren Churchill står på sokkelen sin og peikar nase til oss dumme forbipasserande som plent nektar tru».

John Sand